

ANDERS JOHNSON:

”Förakta ej tidningarna!”

”Förakta ej tidningarna! En papperslapp, uppkastad i luften, visar dig vart vinden blåser. Det kan ingen foliant göra.”

Ingemar Oscarsson och Per Rydén (red): **Pressens profiler.** Studentlitteratur, Lund 1991

Orden är den liberale 1800-talspublicisten Henrik Bernhard Palmaers. Det mesta som skrivs i dagspressen passar väl bäst på en flyktig papperslapp. Men stundtals har materialet ett mer bestående värde. Det visas tydligt i en nyutkommen antologi, *Pressens profiler*.

Antologin innehåller några av de vasaste svenska presspennorna under de senaste 250 åren. 21 skribenter är representerade med ledare, recensioner, krönikor och reportage.

Antologin domineras — med rätta — av liberala skribenter. Den liberala pressen har inte bara varit kvantitativt dominerande. Den har även betytt mycket för förnyelsen av journalistiken och den har ofta varit plattform för lysande skribenter. Ett par socialdemokrater finns representerade. Men ingen högerman! Nog hade Oscarsson och Rydén kunnat damma av något gammalt högerblad som komplement i antologin.

Men det som finns med är verkligen läckert. Här gisslar Anna Maria Lenngren överklassdamernas nedlåtande attityder till ”enklare” kvinnor. Här återfinns Lars Johan Hiertas försvar för tryckfriheten. Här går Carl Jonas Love Almqvist till storms mot kvinnoförtrycket. Här argumenterar Rudolf Wall för representationsreformen.

Mest intressant bland 1800-talstexterna är nog Fredrika Bremers reportage från London 1851. Trots att hon möter mycket nöd och elände är undertonen optimistisk till följd av filantropi och frihandel:

”Handelsfriheten hade burit frukt, och under dess flagga hade slöjder och näringar uppblomstrat till nytt liv, sädespriserna fallit, brödet blivit till gott pris. — — — denna period var en av allmän resning till ett nytt, friskt liv. — — — Det bleka nödens ansikte, som förr hade synts mig så förfärande, det såg jag ej mer så som förr.”

PärLAN bland texterna från vårt århundrade är Torgny Segerstedts klassiska ledare vid Hitlers makttillträde 1933. Den avslutas så här:

”Att tvinga all världens politik och press att sysselsätta sig med den figuren, det är oförläppligt. Herr Hitler är en förolämpning.”